

Training of Seniors and the Role of the European Association Danube-Workers for Europe (DANET) e.V

Емилия Великова

Abstract: Training of Seniors and the Role of the European Association Danube-Workers for Europe (DANET) e.V

The paper presents some examples of methods of seniors training under different international projects and the role of the International Association Danube-Workers for Europe (DANET) e.V in seniors' education.

Key words: *methods of training, seniors, International Association DANET*

ВЪВЕДЕНИЕ

Продължителността на живота на всички народности се увеличава непрекъснато като резултат от много фактори – по-качествена храна и лекарства, актуална информация за условия, които осигуряват качествен живот, възможности за мобилност, ваксинации и др. Възниква необходимостта от увеличаване на възрастта за пенсиониране с цел подпомагане на икономиката на страната чрез прилагане на натрупания опит в условията на новите технологии. Тази цел определя и нуждата от комуникация и обмяна на знанията, уменията и компетентностите на младите хора, които имат актуален опит, с тези на възрастните, които имат житейски опит.

Това е и една от основните цели на международната асоциация DANET, която оказва силно влияние върху дейността на много университети, центрове и други организации в Европа, които обучават възрастни хора.

ИЗЛОЖЕНИЕ

Методи за обучение на възрастни хора

От една страна, две от основните цели на висшето образование в България са:

- 1) поддържане на високо качество на обучението и ученето, съответно и конкурентноспособно на европейското пространство на висшето образование;
- 2) осигуряване на възможности за участие в международни и национални форуми и разширяване обхвата на международното сътрудничество чрез засилване ролята на партньорите в съвместните научни и образователни дейности.

От друга страна, в стратегията „Европа 2020“ [1] определя, че основната нужда за стесняването на пропастта между реалността на европейската интеграция и разбиранията на хората е съобразяване в по-голяма степен на европейските политики с нуждите на гражданите като се предлага за основни движещи сили на новата стратегия следните:

- 1) създаване на стойност чрез основаване на растежа върху знанието;
- 2) повече възможности за хората в отворени за всички общества;
- 3) изграждане на конкурентоспособна, свързана и по-екологична икономика.

В обучението на възрастни хора прилагането на известни традиционни форми на обучение в новите условия на силно развити информационни и комуникационни технологии и разработването на нови методи за обучение и учене се явяват решаващите фактори за качеството на образованието, насочено към овладяване на знания и развиване на умения и компетенции за

- 1) създаване на познание;
- 2) учене през целия живот;
- 3) работа в екип;
- 4) социално включване.

Те оказват силно влияние върху повишаване мотивацията за учене, развиване на информационни, комуникационни и социални умения, и др.

Успешни са интерактивните методи, при които обучаваните участват активно в съвместна или самостоятелна дейност за създаване или откриване на факти и зависимости. Такива методи на обучение са:

- 1) проблемното обучение;
- 2) методът на проектите, свързани с реални проблеми;
- 3) методите на изследователска дейност - учене чрез правене, учене чрез откриване;
- 4) обучение чрез предаване на опита;
- 5) комбинираните методи на обучение и др.

Те се прилагат, както в центрирания процес на обучение по специфични теми, например, Дунавската стратегия, доброволчеството в Русенския регион, демографски промени, активно стареене, възрастни хора и българското законодателство и др., така и в обучението по различни международни проекти.

Фронталната лекция вече не задоволява нуждите на обучаваните от атрактивност при представяне на учебния материал, с която са свикнали от обществените медии. Ето защо, импулсните лекции, панелните дискусии, online лекциите са по-въздействащи. Такива лекции бяха организирани по три международни проекта с партньори от Германия, Австрия, Унгария, Сърбия, Румъния, Хърватия:

По проекта *ДАНЕТ – Дунавска мрежа в действие (DANET - Danube Networkers– Neighbours at Work)* [4], организиран по програма Европа за гражданите с партньори от Австрия, България, Германия, Хърватска, Румъния и Словения, бяха проведени четири панелни дискусии:

- 1) Активно стареене в Европа / Солидарност между поколенията;
- 2) Миграцията като предизвикателство / Малцинствата като шанс;
- 3) Устойчивост на културното наследство / Национална и европейска идентичност;
- 4) Екология / Околна среда.

Те се наричат още *импулсни лекции*, при които всеки партньор подготвя лекции по тематични въпроси, които да служат като стимул, като импулс за работните срещи и дискусии на обучаваните пенсионери.

Освен това, обучението чрез предаване на опита беше осъществено с помощта на студенти от специалност *Математика и информатика*, които обучаваха възрастните в използване на новите форми за общуване в Интернет.

Проведеното *он-лайн обучение* включваше, както възрастни хора от *Съюза на пенсионерите 2004 – Русе*, така и ученици от *Професионална гимназия по строителство, архитектура и геодезия "Пеньо Пенев"*, докторанти, магистри от магистърските курсове *Информационни и образователни технологии, Информационни технологии в обучението по математика и информатика* и бакалаври от специалностите *Математика и информатика. Предучилищна и начална училищна педагогика, Начална училищна педагогика и чужд език* по фундаментални теми. Изпълнени бяха два международни проекта.

Дунавска лекционна мрежа 1 (Danube Networkers Lectures, DALEC 1, Values and Paths along the Danube) [2] с партньори от Германия, Унгария, Сърбия, Румъния и поканена България, 2012 г. финансиран от Baden-Wuttemberg Stiftung, Germany, с лекции:

- 1) Изграждане на ценности на идентичността за възрастни и младежи. (лектор от Германия);
- 2) Каква ценност е обучението в Дунавския регион? (лектор от Сърбия);
- 3) Иновативно използване на природните ресурси в Дунавския регион. (лектор от Австрия);

- 4) Демократичните ценности и правата на малцинствата. (лектор от Унгария);
- 5) Обществото на знанието и новите медии, като възможности за Дунавския регион (лектор от Румъния)

Дунавска лекционна мрежа 1 (Danube Networkers Lectures, DALEC 2, Changes of Perspectives – Intercultural Exchange between Generations und Cultures along the Danube) [3] с партньори от Германия, Сърбия, Румъния, България, 2013 г., финансиран от Baden-Wuttemberg Stiftung, Germany, с лекции:

- 1) Туризмът в Дунавския регион: Икономически фактор или възможности за общуване. (лектор от Германия);
- 2) Демографският фактор в Дунавския регион и Европа (лектор от България - докторанта *Галина Георгиева*);
- 3) Възрастни и млади между традициите и модерното. (лектор от Румъния).

Една от причините Русенският университет да изпълни успешно задачите си по проектите *DALEC 1* и *DALEC 2* беше високото ниво на техническо оборудване и подготовката на студентите от *Центъра за докторанти*.

Други съвременни методи, които се използваха в обучението на възрастните по международния проект *DASUN – Danube Seniors' Universities*, 2010-2011 [6], с партньори от България, Германия, Хърватска, Румъния, Сърбия, бяха приложени в резултат на изследване на нуждите от знания по специфични теми за възрастните хора в България. Фиксираните теми бяха изучавани по групи на интереси.

Група *Здравословен начин на живот* - съвместно практическо обучение за поддържане на здравословен начин на живот, помощ при беди и бедствия, което беше изпълнено от страна на младите членове на *Българския червен кръст*, Клуб *Дружба*, *Туристически клуб – младежи*, ученици от средните училища в гр. Русе и др.

Група *Българското и чуждестранното културно-историческо наследство - пътуване от миналото към утрешния ден*. Групата насочи вниманието си към изучаване на:

- 1) законовата база за откриване, съхраняване и популяризиране на археологическите находки в България;
- 2) връзката на археологическите разкопки на късноантичната крепост "Калето" край с. Сваленик, Русенския регион от края на VI до началото на VII в. с традициите и обичаите в наши дни;
- 3) методите на определяне възрастта на археологическите артефакти.

Представени бяха:

- 1) различни обичаи, например, на жънене и празнуване на Еньов ден, чрез театрални изпълнения;
- 2) оригинални произведения на българския начин на хранене чрез изложба;
- 3) техники за изработване на отделни елементи на уникални национални носии, чрез практически примери.

Групата *Солидарността между поколенията* – послание към бъдещето осъществи обучение чрез лекция върху историческите корени на отношенията между различните поколения, научни изследвания върху възрастовите физически и психологически характеристики като предпоставки за формиране на отношенията между тях и чрез дискусия с ученици от Математическата гимназия, младежите на Българския червен кръст и възрастни хора.

Групата *Компютърна грамотност и сърфиране в Интернет* включваше възрастни хора, които бяха обучавани в продължение на един месец в базата на Русенския университет от страна на студенти, бъдещи учители по математика и информатика, които практикуваха бъдещата професия върху възрастните. Беше създадено първото *Интернет общество на възрастните в България*.

Разработването на самостоятелна тема от възрастните, която представя:

- 1) лична история свързана с река Дунав, беше метод на обучение и самообучение, осъществен по проект *Дунавски разкази, DASTO - Danube Stories* [5] (Германия, Румъния, Хърватия, Словения), който беше награден с *Европейска звезда за високо качество на постигнатите резултати*.
- 2) маршрут в конкретен града и/или околностите му, който е свързан с лични преживявания и може да бъде проигран с чужденци, които се интересуват от личности и техните възгледи, за да открият красотата на дадена държава. Проектът беше РТТ - *Personal Town Tours* [7] (Германия, Италия, Франция, Румъния, Хърватия, Словения).

Ролята на международната асоциация DANET за обучението на възрастните хора

Четиригодишната съвместна дейност на Русенския университет с много организации и университети, които обучават възрастни хора показва, че в България съществува нужда от Център за обучение на възрастни хора, тъй като 29 % от населението на България попада в тази категория. Броят на възрастните хора ще се увеличава все повече, както в България, така и във всички държави по света.

През 2014 г. към Русенския университет беше създаден такъв център за обучение на възрастни хора с ръководител проф. д-р Николай Михайлов.

През април 2014 г. по законите на Германия беше създадена международната асоциация **Danube-Networkers for Europe (DANET) e.V** (*ДАНЕТ – Дунавска работна мрежа за Европа*) [1], в борда на която е доц. д-р Емилия Великова.

Първият проект на DANET беше създаване на оригинален метод за изучаване на традициите и установяване на солидарност между представителите на различни държави и поколения, приложен в проекта *The Wanted Danube* [8]. Основната цел на проекта беше създаване на река от вълнени килими, която е дълга, колкото е дълга река Дунав 2857 км. В проекта се включиха над 6000 деца от детски градини, ученици, студенти, родители, представители на различни институции. Изработените килими бяха представени на площада пред катедралата на гр. Улм. Бяха изпълнени много съпътстващи дейности – срещи с организации на различни общности, молитви с представителите на всички религии в Германия, интервюта с медии, обществена дискусия, подготовка на храна за бедните, магазин за килими и много други.

Събраните средства бяха изпратени в помощ на засегнати от наводненията училища в Сърбия.

Международната асоциация DANET организира семинар *Qualification Training aimed at strengthening of the civil society and collaboration in the Danube region by capacity building* през декември в Бад Урах. Включено беше обучение в разработване на проекти с помощта на представители на различни видове програми като Erasmus+, Europe for Citizens, START, Baden-Wurttemberg Stiftung и др.

Асоциацията разработва и изпълнява проекти по програма Erasmus+, KA1 и KA2, Europe for Citizens, START, Baden-Wurttemberg Stiftung, Germany, Donaубуеро, Neuо Ulm, Germany и др.

Благотворителната дейност на DANET ще продължи.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Обучението на възрастни хора е важна задача в бъдещото развитие на обществото.

Подпомагане развитието на гражданските организации и засилване тяхната роля и ролята на образователни институции ще окажат силно въздействие върху образователната политика на всяка държава в бъдеще.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Международната асоциация *Danube-Workers for Europe (DANET)* е. V www.danube-networkers.eu (септември 2014 г.)
- [2] Проект DALEC 1 – Danube-Workers-Lectures <https://www.donaubueero.de/fotogalerie-donaubueero-2012-dalec-1> (септ. 2014 г.)
- [3] Проект DALEC 2 – Danube-Workers-Lectures <https://www.donaubueero.de/dalec2-dt> (септември 2014 г.)
- [4] Проект DANET - Danube Workers–Neighbours at Work <http://www.uni-ulm.de/uni/fak/zawiw/archiv/sites/www.danet-at-work.eu/index.html> (септ. 2014 г.)
- [5] Проект DASTO – Danube Stories <http://www.danube-stories.eu/danube-box.html> (януари 2014 г.)
- [6] Проект DASUN – Danube Seniors' Universities, <http://www.uni-ulm.de/uni/fak/zawiw/archiv/sites/www.dasun.eu/> (септември 2014 г.)
- [7] Проект РТТ - Personal Town Tours <http://www.personaltowntours.eu/> (януари 2014)
- [8] проект The Wanted Danube на международната асоциация DANET www.thewanteddanube.eu (септември 2014 г.)

За автора:

Доц. д-р Емилия Великова, Катедра *Математика*, Факултет *Природни науки и образование*, Русенски университет „Ангел Кънчев“, @mail: evelikova@uni-ruse.bg, тел.: +359/885 635 874